

תאריך עדכון : 04/2018

החשיבה הדיאלוגית - לוינס, בובר וסולובייצ'יק

מס' הקורס : 30048/01

המרצה : פרופ' ח. בן-פזי

סוג הקורס : הרצאה

שנת הלימודים : תשע"ט

סמסטר : ב

היקף שעות : 1 ש"ש

אתר הקורס באינטרנט:

א. מטרות הקורס (מטרות על / מטרות ספציפיות):

להגות היהודית המודרנית יש מקום רב חשיבות באחת מן ההתפתחויות המעניינות בשיח הפילוסופי של המאה העשרים: הפילוסופיה הדיאלוגית.

הקורס יבקש לעקוב אחר התפתחותה של החשיבה הדיאלוגית במאה העשרים, ואחר הדרכים השונות שבהם ביקשו הוגים שונים להבין את עצם ההיתכנות של דיאלוג וזיקה, ואת המשמעויות השונות הניתנות לקיום בדיאלוג: המשמעות הדתית, האחדותית, המוסרית, והנפשית.

שלושה כיווני הגות ישמשו את הבסיס לדיון ולחשיבה המחקרית שיוצגו בשיעור: הפילוסופיה הדיאלוגית של מרטין בובר, האתיקה של האחריות בעקבות עמנואל לוינס, והחשיבה הקיומית הדתית בעקבות הרב סולובייצ'יק.

ב. תוכן הקורס: (רציונל, נושאים)

הקורס מבקש לתת בידי הלומדים התמצאות מרחבית רעיונית וכרונולוגית בקווי התפתחותה של הפילוסופיה והמחשבה הדיאלוגית. הקורס יבקש להפגיש בין החשיבה הפילוסופית הכללית שלהם ובין הפרשנות הפילוסופית שלהם למקורות היהודיים. מקום מרכזי בקורס יינתן לעיון בקורפוסים היהודיים שיוצרים הוגים אלה, בחיפוש שלהם אחר התרומה של היהדות לפילוסופיה הכללית.

1. התפתחותה של החשיבה הדיאלוגית בפילוסופיה המודרנית
2. הסובייקט וכינון התודעה העצמית אצל הגל
3. על אתיקה ודיאלוג אצל קירקגור
4. מקומו של היחיד ומקומו של הזולת במשנת הרמן כהן

5. על היחיד ועל הזיקה בפילוסופיה הדיאלוגית של בובר
6. מאימת המוות אל האהבה ואל השיחה בכוכב הגאולה של רוזנצווייג
7. על האני, על האתה ועל הברית בכתבי הרב סלוביץ'יק
8. האתיקה של האחרות במשנתו של עמנואל לוינס

מהלך השיעורים: (שיטות ההוראה, שימוש בטכנולוגיה, מרצים אורחים)

דרכי ההוראה בקורס הן מבוססות על הרצאה פרונטלית, ודפי מקורות. הקורס ישלב גם אמצעי למידה ויזואליות

תכנית הוראה מפורטת לכל השיעורים: (רשימה או טבלה כדוגמת המצ"ב)

מס' השיעור	נושא השיעור	קריאה נדרשת	הערות
	מקורותיה של החשיבה הדיאלוגית		
	התפתחותה של החשיבה הדיאלוגית	הוגו ברגמן, הפילוסופיה הדיאלוגית , ירושלים, מבוא	
	התודעה העצמית וכינון הזולת אצל הגל	פרידריך וילהלם הגל, הדיאלקטיקה של האדון והעבד , תל אביב 1978	
	אתיקה ודיאלוג אצל קירקגור	סרן קירקגור, או או , ירושלים 1996 – 2006	
	כינון היחיד וכינון הזולת ב"דת התבונה" של הרמן כהן	הרמן כהן, כתבים על היהדות , ירושלים תרצ"ה	
	האהבה והריע	פרנץ רוזנצווייג, כוכב הגאולה , ירושלים תש"ל ---, נהריים – מבחר כתבים , ירושלים תשל"ח	
	בובר – עמדה דיאלוגית יהודית	מרטין בובר, בסוד שיח – על האדם ועמידתו נוכח ההווה , ירושלים תשי"ט	
	אני, אתה וכינון הברית אצל הרב סלוביץ'יק	הרב יוסף דב הלוי סלוביץ'יק, איש האמונה , ירושלים תשל"ה	
	אתיקה של אחרות	עמנואל לוינס, אתיקה והאינסופי – שיחות עם פיליפ נמו , ירושלים תשנ"ו	

ג. חובות הקורס:

דרישות קדם: אין

חובות / דרישות / מטלות:

הכנה לשיעורים על ידי קריאת הביבליוגרפיה הרלוונטית, העיון בספרות מקור הנדרשת, ובתום הקורס בחינה על חומר הלימוד והביבליוגרפיה, או כתיבת עבודה סמנריונית.

הכנה לשיעורים על ידי קריאת הביבליוגרפיה הרלוונטית, העיון בספרות מקור הנדרשת, ובתום הקורס עבודה בעקבות חומר הלימוד והביבליוגרפיה.

מרכיבי הציון הסופי (ציון מספרי / ציון עובר):
מבוסס על מטלת סיכום

ד. בביליוגרפיה: (חובה/רשות)

הוגו ברגמן, הפילוסופיה הדיאלוגית – מקירקגור עד הגל, ירושלים תשל"ד
פרידריך וילהלם הגל, הדיאלקטיקה של האדון והעבד, תרגם ופירש: יצחק קליין, תל אביב 1978
ז'אן פול סרטור, המבט, תל אביב 2007
הרמן כהן, דת התבונה ממקורות היהדות, ירושלים תשל"ב
מרטין בובר, בסוד שיח – על האדם ועמידתו נוכח ההווה, ירושלים תשי"ט,
הרמן כהן, דת התבונה ממקורות היהדות, ירושלים תשל"ב
עמנואל לוינס, אתיקה והאינסופי – שיחות עם פיליפ נמו, ירושלים תשנ"ו
---, חרות קשה, תל אביב 2007
הרב יוסף דב הלוי סלוביצ'יק, איש האמונה, ירושלים תשל"ה
-- האדם ועולמו, ירושלים תשנ"ח
סרן קירקגור, או או, ירושלים תשנ"ו – תשס"ו
פרנץ רוזנצווייג, כוכב הגאולה, ירושלים תשל"ל
---, נהריים – מבחר כתבים, ירושלים תשל"ה
---, "כתביו היהודיים של הרמן כהן", נהריים – מבחר כתבים, ירושלים תשל"ה, עמ' 109 - 153
אליעזר שביד, נביאים לעמם ולאנושות: נבואה ונביאים בהגות היהודית של המאה העשרים,
ירושלים תשנ"ט

Eliezer Berkovits, *Essential essays on Judaism*, D. Hazony (ed.), Jerusalem 2002
Daniel S. Breslauer, *Modern Jewish Morality: A Bibliographical Survey*, New York 1986
Contemporary Jewish Ethics and Morality: A Reader, Dorff, Elliot N., and Louis E. Newman (eds.), Oxford 1995
Wendell S. Dietrich, *Cohen and Troeltsch: Ethical Monotheistic Religion and Theory of Culture*, Atlanta 1986
Ethical monotheism, past and present: essays in honor of Wendell S. Dietrich, Theodore M. Vial, Mark A. Hadley (eds.), Providence 2001
Hermann Cohen, *Reason and Hope: Selections from the Jewish Writings of Hermann Cohen*, trans.: Eva Jospe, New York 1971
Emmanuel Levinas, *Totality and Infinity: an essay on exteriority*, trans.: Alphonso Ling, Pittsburgh 1969
---, *Otherwise than being or beyond essence*, trans.: Alphonso Lingis, Dordrecht 1991
Louis E. Newman, *Past Imperatives: Studies in the History and Theory of Jewish Ethics*, Albany 1998
Nathan Rotenstreich, *On the Human Subject: Studies in the Phenomenology of Ethics and Politics*, 1966

